

УДК 373.2.011.3-051:331.102.312]:004.8

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.5>

Олександра ЄМЧИК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43000

ORCID: 0000-0003-0261-8595

Бібліографічний опис статті: Ємчик, О. (2025). Чат-GPT як інструмент педагогічної творчості фахівця дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 35–39, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.5>

ЧАТ-GPT ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено обґрунтувати напрями використання Chat-GPT як засобу для педагогічної творчості фахівця дошкільної освіти. Дослідження спрямоване на розгляд інструментів штучного інтелекту як засобу пошуку та відображення інформації, її впорядкування. У статті проаналізовано небезпеки надмірного використання ШІ та напрями їх подолання.

Узагальнюючи підходи науковців визначено, що штучний інтелект може використовуватись також засіб розвитку та формування компетентностей, зокрема цифрової та творчої. Творчу компетентність фахівця дошкільної освіти визначено як здатність генерувати нові підходи, адаптувати матеріали до особливостей дітей, та створювати атмосферу гри й відкриття.

Шляхом аналізу наукових джерел та підходів учених виокремлено ключові компоненти, без яких Chat-GPT, як одна з форм штучного інтелекту, не стане ефективним в роботі фахівця дошкільної освіти: цілепокладання; врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку; «оживлення» згенерованих ідей; педагогічна інтуїція; критичне оцінювання та редагування; міжособистісна взаємодія.

Узагальнено, що з аналізу вищезазначених напрямів, котрі потрібно врахувати під час використання Chat-GPT при організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, саме аспекти, котрі вимагають від фахівця дошкільної освіти творчого підходу зберігаються і в процесі використання штучного інтелекту. Найочевидніше така педагогічна творчість проявляється під час підготовки промиту (запиту) до Chat-GPT. Обґрунтовано вимоги до формулювання ефективних запитів: чітке окреслення педагогічної мети; визначення вікової категорії дітей; конкретизація теми та освітнього напрямку; визначення форми бажаного результату; врахування контексту та умов виконання; стилістичні та емоційні параметри.

Ключові слова: штучний інтелект, творча компетентність, Chat-GPT творча компетентність фахівців дошкільної освіти, педагогічна творчість.

Oleksandra YEMCHYK

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43000

ORCID: 0000-0003-0261-8595

To cite this article: Yemchyk, O. (2025). Chat-GPT yak instrument pedahohichnoi tvorchosti fakhivtsia doshkilnoi osvity [Chat-GPT as a tool for pedagogical creativity of a preschool education specialist]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 35–39, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.5>

CHAT-GPT AS A TOOL FOR PEDAGOGICAL CREATIVITY OF A PRESCHOOL EDUCATION SPECIALIST

The article is devoted to justifying the directions of using Chat-GPT as a means for pedagogical creativity of a preschool education specialist. The research is aimed at considering artificial intelligence tools as a means of searching and displaying information, its organization. The article analyzes the dangers of excessive use of AI and directions for overcoming them.

Summarizing the approaches of scientists, it is determined that artificial intelligence can also be used as a means of developing and forming competencies, in particular digital and creative. The creative competence of a preschool

education specialist is defined as the ability to generate new approaches, adapt materials to the characteristics of children, and create an atmosphere of play and discovery.

By analyzing scientific sources and approaches of scientists, key components were identified without which Chat-GPT, as one of the forms of artificial intelligence, will not be effective in the work of a preschool education specialist: goal setting; taking into account the age and individual characteristics of preschool children; "revival" of generated ideas; pedagogical intuition; critical evaluation and editing; interpersonal interaction.

It is summarized that from the analysis of the above-mentioned areas that need to be taken into account when using Chat-GPT in organizing the educational process in a preschool educational institution, it is precisely the aspects that require a creative approach from a preschool education specialist that are preserved in the process of using artificial intelligence. Most obviously, such pedagogical creativity is manifested during the preparation of a prompt (request) for Chat-GPT. The requirements for formulating effective requests are substantiated: a clear outline of the pedagogical goal; determination of the age category of children; specification of the topic and educational direction; determination of the form of the desired result; consideration of the context and conditions of implementation; stylistic and emotional parameters.

Key words: *artificial intelligence, creative competence, Chat-GPT creative competence of preschool education specialists, pedagogical creativity.*

Актуальність проблеми. Проживання особистістю власного життя в період інформаційного суспільства ставить перед нею неабиякі виклики, пов'язані із пошуком власної позиції стосовно використання технологій, забезпечення високого рівня медіаграмотності і ідентифікація власної ролі у розвитку такого суспільства. Особливо гострими ці питання постають у контексті забезпечення виховання, навчання та розвитку майбутніх членів соціуму. Саме тому, педагогічні аспекти використання штучного інтелекту в освітньому процесі, зокрема у роботі з дітьми, потребують ретельного вивчення. Крім того, саме перед педагогами усіх ланок, а надто дошкільної освіти, постає чинне найскладніша мета – підтримувати баланс у навчанні використанню інструментів штучного інтелекту (ШІ) з метою забезпечення високих освітніх результатів та якості освітнього процесу. Ситуація ускладнюється тим, що компонентами цифрової компетентності повинні бути озброєні у достатній мірі в першу чергу фахівці, саме для готовності формувати цю компетентність у дітей дошкільного віку, елементами якої є також володіння засобами інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку, виховання та навчання, а також адаптації та створення якісно нового безпечного середовища.

Одним із важливих об'єктів вивчення педагогічної науки є також забезпечення творчої складової педагогічної діяльності майбутнього фахівця в умовах бурхливого розвитку та використання засобів штучного інтелекту. Адже, як підкреслює С. Сисоєва, творчість не тільки забезпечує поступальний рух суспільства вперед, розвиток земної цивілізації, а ще й, маючи значний психореабілітаційний ефект,

охороняє людину-творця від стресів, відгороджує від буденності, дозволяє зануритися у себе, у свою індивідуальність, черпати в ній сили й натхнення для життя і творчих звершень (Sysoieva, 2024).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування творчої компетентності фахівця з теоретико-методичного погляду висвітлюють у своїх наукових дослідженнях С. Сисоєва, Д. Жуков, О. Кіян, С. Яланська та інші науковці. Вони прагнуть глибше усвідомити значущість цієї риси особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства, де все більше актуалізується протиставлення людського інтелекту штучному. Саме тому дослідники виявляють підвищений інтерес до теми штучного інтелекту та можливостей його застосування у науці, освіті й повсякденному житті. Цим питанням вже присвятили свої праці О. Матвієнко, О. Степанчук, М. Зацерківна, В. Халіманенко, О. Огірко, І. Огірко, О. Пригула, Л. Фамілярська, Н. Черненко, В. Корабльов, В. Моторіна, Ю. Заверуха, Н. Кушевська та багато інших.

Мета дослідження – обґрунтувати напрями використання Chat-GPT як засобу для педагогічної творчості фахівця дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність проблеми вивчення можливостей ШІ в освітньому процесі та самовдосконаленні особистості полягає також у тому, що штучний інтелект здебільшого розглядають як інструмент пошуку та відображення інформації, її впорядкування. Також у ШІ багато учених вбачають загрозу для застосування інтелектуальних операцій особистістю, для творчих здібностей та креативності, адже Chat-GPT, або інші великі

мовні моделі, уже на даний момент здатні компенсувати/замінити педагога у певних аспектах освітнього процесу. У контексті використання ШІ викладачі стикаються із завданням залишатися основними фігурами в освітньому процесі, водночас інтегруючи автоматизовані інструменти для підтримки освітнього середовища. Недостатня дослідженість впливу технологій на міжособистісну взаємодію викликає занепокоєння щодо зниження рівня довіри, емоційного зв'язку та якості комунікації, які залишаються важливими для ефективного навчання (Motorina, Zaverukha, Kushevska, 2025).

Багато вчених наголошують, що надмірне використання ШІ може призвести до пасивізації мислення. Якщо здобувач освіти постійно звертається до ШІ для розв'язання задач, написання текстів або формування ідей, поступово зменшується її власна когнітивна активність. ШІ оперує даними, які вже існують. Він генерує результати на основі статистичних моделей, тобто узагальнює і комбінує раніше створене. А отже новації, інтуїція, експерименти, помилки і прориви – прерогатива людини. Якщо особистість спирається на ШІ для створення творчих продуктів, вона ризикує отримати типові, шаблонні рішення, що базуються на наявному, а не на оригінальному або проривному. При активному використанні ШІ може виникнути ілюзія знань, коли здається, що особа щось зрозуміла, хоча насправді вона лише спожила готовий результат, не пройшовши шляху мислення самостійно. Коли здобувач знає, що «все може зробити штучний інтелект», виникає ризик зниження мотивації до самостійної праці, досліджень, пошуків. Це особливо небезпечно в освітньому середовищі, де ключовим завданням є не просто дати знання, а сформувані здатність ці знання здобувати самостійно та вміти застосувати у реальній життєвій ситуації.

Проте, низка учених наголошує, що ШІ дозволяє автоматизувати рутинні завдання, зокрема оцінювання та адміністрування, забезпечує персоналізоване навчання та інтерактивний зворотній зв'язок, що надає педагогам можливість зосередитися на більш важливих аспектах освітнього процесу, розвитку критичного мислення та творчих здібностей здобувачів освіти (Chernenko, Korablov, 2024, p. 141).

Тому, вважаємо за необхідне у своєму дослідженні дещо змінити ракурс і розглянути LLM

не як спосіб виконання поставлених перед педагогом чи дитиною завдань, а як засіб розвитку та формування компетентностей, зокрема цифрової та творчої. Крім того, наукові дослідження свідчать про те, що уміння працювати з інформацією засобами мовної моделі ШІ Chat GPT суголосне з інформаційною грамотністю і передбачає здатність здобувача освіти шукати, критично оцінювати, аналізувати, узагальнювати знайдену інформацію і використовувати її для розв'язання поставлених завдань (Vasiutina, Teslenko, Lidich, 2024, p. 13).

Т. Надвинична та О. Шаюк у своєму дослідженні доходять обґрунтованого висновку, що саме творчість і є тим системоутворюючим фактором, який об'єднує усі ключові компетенції, які висуває сучасність до особистості нового формату. Творчий потенціал педагога має свою специфіку, що виражається в складній інтеграції науково-педагогічних знань, здібностей і способів дій, а відтак він є конкретним проявом професійної компетенції, який може бути зреалізований повною мірою лише тоді, коли будуть створені для цього сприятливі психолого-педагогічні умови (Nadvynychna, Shaiuk, 2022, p. 75). А. Бержанір також наголошує, що професійна творча компетенція є якісною характеристикою рівня підготовленості фахівця до педагогічної діяльності, показником його професіоналізму як особливої інтеграційної якості особистості, а також елементом професійно-педагогічної компетентності, її замкнутою підсистемою (Berzhanir, 2022, p. 217).

Отже, творча компетентність фахівця дошкільної освіти – це здатність генерувати нові підходи, адаптувати матеріали до особливостей дітей, та створювати атмосферу гри й відкриття. Chat-GPT може стати: асистентом у підготовці матеріалів; співавтором казок і вправ; провокатором нових ідей; підтримкою у педагогічній рефлексії. Але, за твердженням О. Крупського, В. Воробйової, Ю. Стасюк, використання цієї технології передбачає інтелектуальних зусиль як зі сторони вищого менеджменту, так і прямих виконавців (Krupskyi, Vorobiova, Stasiuk, 2023, p. 90). Тобто, без активної участі самого фахівця дошкільної освіти він не стане ефективним інструментом. Ось ключові компоненти, без яких Chat-GPT не буде працювати повноцінно в освітньому процесі:

1. Цілепокладання
2. Професійне розуміння вікових особливостей дітей дошкільного віку.
3. «Оживлення» згенерованих Chat-GPT ідей
4. Осмислення та педагогічна інтуїція
5. Критичне оцінювання та редагування
6. Повноцінний живий контакт між особистостями

Із аналізу вищезазначених напрямів, котрі потрібно врахувати під час використання Chat-GPT при організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, саме аспекти, котрі вимагають від фахівця дошкільної освіти творчого підходу зберігаються і в процесі використання штучного інтелекту. Найочевидніше така педагогічна творчість проявляється під час підготовки промпту (запиту) до Chat-GPT.

У сучасному освітньому середовищі, яке дедалі частіше інтегрує штучний інтелект у повсякденну педагогічну практику, особливого значення набуває вміння правильно формулювати запити (промпти) до мовних моделей, таких як Chat-GPT. Для фахівця дошкільної освіти це не лише технічна навичка, а й елемент цифрової та творчої компетентності, що безпосередньо впливає на якість згенерованих матеріалів, їхню педагогічну доцільність та відповідність віковим особливостям дітей.

Узагальнивши практичний досвід, можна виокремити низку ключових вимог до формулювання ефективних запитів:

1. Чітке окреслення педагогічної мети. Запит має містити конкретне завдання, яке повинен виконати ШІ. Наприклад: «створи сюжет гри», «напиши казку», «розроби план інтегрованого заняття». Узагальнені чи розмиті інструкції часто призводять до невідповідних результатів.
2. Визначення вікової категорії дітей. Зазначення віку є критично важливим, адже мовна модель повинна адаптувати складність, лексику, темп і обсяг інформації відповідно до розвитку дитини певного вікового періоду (наприклад, середня чи старша група ЗДО).
3. Конкретизація теми та освітнього напрямку. Ефективний запит включає чітке тематичне спрямування, яке корелює з Базовим компонентом дошкільної освіти. Це може бути розвиток мовлення, логіко-математичний розвиток, соціалізація, ознайомлення з природним довкіллям тощо.
4. Визначення форми бажаного результату. Необхідно зазначати, у якій формі має бути

подано відповідь: казка, дидактична гра, список завдань, сценарій, вірш, бесіда тощо. Це дозволяє уникнути багатозначності і сприяє цілеспрямованому створенню матеріалу.

5. Врахування контексту й умов виконання. Ефективний промпт повинен містити відомості про умови, в яких буде реалізовано педагогічну діяльність: у приміщенні чи на вулиці, з використанням чи без додаткового обладнання, індивідуально або в групі, з обмеженням у часі тощо.

6. Зазначення стилістичних та емоційних параметрів (опціонально). Педагог може зазначити бажаний стиль відповіді: жвавий, казковий, поетичний, з гумором, у формі діалогу тощо. Це сприяє більш гнучкому пристосуванню результату до індивідуального стилю педагога або потреб дітей.

Правильно сформульований запит до мовної моделі є запорукою отримання дидактично цінного, емоційно привабливого та адекватного віку матеріалу для використання в освітньому процесі дошкільного закладу. Відтак, формування навичок роботи зі штучним інтелектом має стати невід'ємною частиною професійного розвитку сучасного вихователя, а вправлення у промптінгу виступить у ролі методу педагогічної творчості майбутнього фахівця з дошкільної освіти.

Висновки. Використання Chat-GPT у професійній діяльності фахівця з дошкільної освіти сприяє активізації творчого потенціалу, генерації нестандартних ідей та підвищенню якості педагогічного контенту. Разом із тим, ефективність такого інструменту залежить від критичного мислення педагога та його здатності до творчої адаптації. Серед недоліків – ризик шаблонності та зниження самостійної креативності при некритичному використанні.

Для подолання зазначених недоліків важливо використовувати ChatGPT не як джерело готових рішень, а як інструмент для натхнення, варіативності та педагогічного моделювання. Активне залучення педагога до творчого переосмислення отриманих результатів, адаптація їх до вікових та індивідуальних особливостей дітей, а також поєднання з емпатійною взаємодією забезпечують збереження авторського стилю і професійної індивідуальності.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з розробкою методик інтеграції мовних моделей у систему підготовки фахів-

ців дошкільної освіти, вивченням впливу ШІ на розвиток педагогічної креативності та створенням критеріїв ефективного використання таких інструментів у навчанні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бержанір А. Формування творчої компетентності майбутніх докторів філософії як передумови їхньої інноваційної діяльності. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2022. Вип. 1. С. 215–222.
2. Васютіна Т. М., Тесленко Т. В., Лідіч А. В. Формування у молодших школярів умінь працювати з інформацією засобом мовної моделі ШІ Chat GPT. *Освітньо-науковий простір*. 2024. Вип. 6(1). С. 9–18.
3. Крупський О. П., Воробйова В. В., Стасюк Ю. М. Перспективи використання чат GPT у маркетингу. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 3. С. 89–97.
4. Моторіна В. Г., Заверуха Ю. Г., Кушевська Н. М. Вивчення взаємодії викладачів і штучного інтелекту у створенні ефективного освітнього середовища в закладах вищої освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2025. № 2. С. 721–734.
5. Надвинична Т. Л., Шаюк О. Я. Специфіка розвитку творчого потенціалу в системі професійної компетентності викладача. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія*. 2022. Т. 33(72), № 3. С. 71–76.
6. Притула О. Л. Штучний інтелект як передвісник істотних змін в освіті. *Філософія освіти*. 2024. № 30(1). С. 160–173.
7. Сисоєва С. Педагогічна творчість. Розвиток художньо-творчої компетентності вчителя і учня. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2024. Вип. 3. С. 19–30.
8. Фамілярська Л. Л. Використання штучного інтелекту в закладі дошкільної освіти. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2024. Вип. 16. С. 216–228.
9. Черненко Н. М., Корабльов В. В. Штучний інтелект та робототехніка в освіті: переваги та виклики. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. № 3. С. 140–145.
10. Yemchuk O., Puyo O., Klevaka L., Voloshyn S., Dulibskyy A. Informatization of Early Childhood Education: the EU Experience. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. VOL. 21. No. 12, Pp. 696-702.

REFERENCES:

1. Berzhanir A. (2022) Formuvannya tvorchoi kompetentnosti maibutnix doktoriv filosofii yak peredumovy yikhnoi innovatsiinoi diialnosti [Formation of creative competence of future Doctors of Philosophy as a prerequisite for their innovative activity]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*. Vyp. 1. P. 215–222. [in Ukrainian].
2. Vasiutina T. M., Teslenko T. V., Lidich A. V. (2024) Formuvannya u molodshykh shkoliariv uminnia pratsiuvaty z informatsiieiu zasobom movnoi modeli SHI Chat GPT [Formation of information processing skills in younger students using the language model AI Chat GPT]. *Osvitno-naukovy prostrir*. Vyp. 6(1). P. 9–18. [in Ukrainian].
3. Krupskiy O. P., Vorobiova V. V., Stasiuk Yu. M. (2023) Perspektyvy vykorystannia chat GPT u marketynhu [Prospects of using Chat GPT in marketing]. *Chasopys ekonomichnykh reform*. № 3. P. 89–97. [in Ukrainian].
4. Motorina V. H., Zaverukha Yu. H., Kushevska N. M. (2025) Vyvchennia vzaiemodii vykladachiv i shtuchnoho intelektu u stvorenni efektyvnoho osvitnoho seredovyscha v zakladykh vyshchoi osvity [Study of the interaction between teachers and artificial intelligence in creating an effective educational environment in higher education institutions]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriiia "Pedahohika", Seriiia "Psykhohihiia", Seriiia "Medytsyna")*. № 2. P. 721–734. [in Ukrainian].
5. Nadvynychna T. L., Shaiuk O. Ya. (2022) Spetsyfika rozvytku tvorchoho potentsialu v systemi profesiinoi kompetentnosti vykladacha [Specifics of creative potential development in the system of professional competence of a teacher]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia: Psykhohihiia*. T. 33(72), № 3. P. 71–76. [in Ukrainian].
6. Prytula O. L. (2024) Shtuchnyi intelekt yak peredvisnyk istotnykh zmin v osviti [Artificial intelligence as a harbinger of significant changes in education]. *Filosofiiia osvity*. № 30(1). P. 160–173. [in Ukrainian].
7. Sysoieva S. (2024) Pedahohichna tvorchist. Rozvytok khudozhno-tvorchoi kompetentnosti vchytelia i uchnia [Pedagogical creativity. Development of artistic and creative competence of teacher and student]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. Vyp. 3. P. 19–30. [in Ukrainian].
8. Familiarska L. L. (2024) Vykorystannia shtuchnoho intelektu v zaklady doshkilnoi osvity [Use of artificial intelligence in a preschool education institution]. *Vidkryte osvitnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu*. Vyp. 16. P. 216–228. [in Ukrainian].
9. Chernenko N. M., Korablov V. V. (2024) Shtuchnyi intelekt ta robototekhnika v osviti: perevahy ta vyklyky [Artificial intelligence and robotics in education: advantages and challenges]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukraiinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*. № 3. P. 140–145. [in Ukrainian].
10. Yemchuk O., Puyo O., Klevaka L., Voloshyn S., Dulibskyy A. (2021) Informatization of Early Childhood Education: the EU Experience. *International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 21, No. 12, Pp. 696–702. [in English].